

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 7 Μαρτίου 1904

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 86

ΘΡΥΛΛΟΙ*

ΟΞΥΠΝΟΣ ΤΟΥ ΑΡΝΗΣΤΗ

Πολύ πρωί, πριν φύγει το σκοτάδι
κι όταν πρωτοζαλήσουν πειτειοί,
ξυπνά, πετιέται απ' το προσκέφαλό του,
τέτοια σιγμή το μαύρο εκείνο βράδυ
έμπρός 'στον μαρτυρίου την σκηνή
αγνήθη τον Χριστό, τον δάσκαλό του.

Αδλάνια δυο χαράζουν τη μορφή του
και με αυτά από μάτια βαθουλά
το δάκρυ του ποτάμι κατεβάζει....
δώδεκα ήταν όλοι οι σύντροφοί του
κ' εκείνος αργηστής, φεύγει δειλά,
μ' άλλον προδότη κλαίει που ταιριάζει.

Ο ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Ψηλά 'στον θόλο του ιεροῦ
'ς της σκαλωσιές ανεβασμένος
γράφει ο ζωγράφος εμπνευσμένος
εικόνα του παλιού καιροῦ,
την Παναγιά συνοδευμένη
Πρὸς τὰ οὐράνια ν' ανεβαίνει.

Τὰ τάγματα τ' ἀγγελικά
μέσα 'ς τὸ χοῶμα ζοῦν καὶ πάλλουν
θαρρεῖς κι ἀκοῦς ὅπου τὴν ψάλλουν,
κι ὁλόσεμα καὶ μυστικά
ἡ Παναγιά τὰ χεῖλ' ἀνοίγει
κ' ἔμπρός τὰ χέρια της τὰ σμίγει.

Οἱ ἄγιοι μετ' ὁν σταυρὸ
τὴν νίκη τους πανηγυρίζουν
κι ἀπ' τὰ οὐράνια ἀνιέζονται,
κι ὁ Σατανᾶς μετ' ὁλοσυνό
τὸ βλέμμα στέκεται 'ς τὸν δρόμο,
καὶ ἡ μορφή του σπέρνει τρόμο.

—Τί μ' ἱστορίζεις σὸ ληστή;
λέγει ὁ Σατὰν κ' ἐκεῖ πὺν δείχνει
νά, τὸν ζωγράφον κάτω ρίχνει!
μὰ ἡ Παναγιά ἡ ζωγραφιστή
τὰ χέρια τὰ κλειστά ἀπλώνει
καὶ τὸν κρατεῖ καὶ τὸν λυτρώνει

ΚΩΣΤΑΣ Σ. Γ.*

* Ἐμπνεύσεις ἀπὸ τὸ «Συναξάρι τοῦ Χριστιανοῦ ὁδοι-
πόρου».

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΟΙ ΜΑΛΛΙΑΡΟΙ

Οἱ πολλοὶ συχνοῦνε τὸ κράτος Ψωροκώσταινα.
Ὅσοι προφέρουν τὸ κακὸν ἐπίθετο, φαντάζον-
ται τὸν Τόπο, σὰ Ζακυνθιανὸ Κόντε ξεπεσμένο μετ'
ξεθωριασμένη βελάδα καὶ ψηλὸ, ποῦ δὲν καταπιάνε-
ται στὴ Δουλειὰ ἀπὸ τὸν εὐλαβῆ φόβο μήπως οἱ
Σκιές τῶν Προγόνων του ντραποῦν στὸν ἄδ' ἡ γὰρ τὸν
ἔγγονό τους;

Καὶ ὅσοι ἐλεινολογοῦν καὶ λυποῦνται τὴ ψωρο-
κώσταινα τὸ κάνουν, διότι ἐνοιῶσαν τὰ σφάλματα
καὶ τὰ ἑλαττώματα ποῦ γενεβολᾷ ὁ γάμος τοῦ
Δυστυχισμένου μετ' τὴ Ματαιότητα;

Βεβαίονω ὅτι: μήτε τὸ ἓνα ἐφαντάσθησαν, μήτε
τὸ δεύτερο κατάλαβαν ὅσοι ἀσεβέστατοι ξεστομίζουν
τὸ ἐλεινὸν ἐπίθετο. Διότι τὸ λένε ὅσοι δὲν ἔπαυσαν
νὰ διαλαλοῦν τ' ἀπαράγραπτα δικαιώματα καὶ νὰ
ξεδιπλώνουν τὰ σκοτισμένα χαρτιά τῶν εὐγενικῶν τί-
τλων τοῦ τόπου. Διότι τὸ λένε ὅσοι ἐξακολουθώντας νὰ
ἐπιδεῖχουν στὸν Δυστυχισμένο Τόπο τὴν ἀπατηλὴν
ὁμορφίαν τῆς Ματαιοδοξίας ἀνατρέφουν τὸ λαὸ μερα-
πήφανο. Διότι τὸ λένε ὅσοι στέργουν γὰρ φορὰ ὁ
Κόντες τὸ ξεθωριασμένο ψηλὸ καὶ ἡ ἐπίσημη Ρωμιο-
σύνη νὰ μιλᾷ σὴ μασπαραμένη καθαρεύουσα, ὅχι
διότι αὐτὴ θ' ἀνοίξῃ τὰ μύτια τοῦ κόσμου, ἀλλὰ
διότι ἔτσι θ' ἀποδείξῃ ἐκκαλύπτει τὴν ἑαδερφοσύνην
τοῦ ὁ Μιστριώτης μετ' ὁ Πλάτωνα. Διότι τὸ λένε
στὸ τέλος ὅσοι συμβιβάζουν τ' ἀσυμβίβαστα, ὅσοι,

δηλαδή, ἐν ᾧ νοιώθουν τὸ διοικητικὸ ξεχαρβάλωμα,
βλέπουν παραλυμένα τὰ χέρια τοῦ Νόμου καὶ κατα-
λαβαίνουν τὴν Πνευματικὴν στέρωση, αἰσιόδοξοι μο-
λατῶντα ἐφησυχάζουν καὶ μιλοῦν γιὰ δυνατό καὶ
σύντομη ἐκπλήρωση τοῦ Καθήκοντος καὶ πλήρωση
τῶν προαιωνίων πόθων ἀρκεῖ νὰ τὸ θελήσουν Κυβε-
ρῇται καὶ Κυβερνοῦμενοι.

Καὶ βεβαίονω, ὅτι ἐπειδὴ βρίσκουν ταπεινωτικὴν
τὴ φρόνιμη στάση ποῦ ἀναγκασμένο κρατεῖ κάποτε
τὸ κράτος, τὸ ἀποκαλοῦν ψωροκώσταινα ὅσοι στέρ-
γουν τὰ παρόντα καὶ ὑποστηρίζουν ὅτι μετ' ἔνδον
εἶνε δυνατό ἡ προκοπὴ τῆς Μεγάλῃς Παραλυτικῆς.

Ἐπάρχουν ὅμως καὶ Ρωμιοὶ θετικοὶ καὶ φρόνι-
μοι, οἱ ὅποιοι μήτε στέργουν τὰ παρόντα, μήτε συμ-
βιβάζουν τ' ἀσυμβίβαστα.

Οἱ σωστοὶ αὗτοι ἄνθρωποι διέκριναν στὴ μεγα-
λομανίᾳ τῆς ψωροκώσταινας τὸ χαρακτηριστικότερο
σύμπτωμα τῆς προχωρητικῆς γενικῆς παραλύσεως τοῦ
Κράτους, κ' ἐζήτησαν νὰ βροῦν καὶ νὰ χτυπήσουν
ἐγκρίως τὸ Virus ποῦ καταστρέφει τ' ἀνώτερα στοι-
χεῖα τοῦ ὁργανισμοῦ κ' ἐπιτρέπει τὴ νίκη στὰ φα-
γοκύτταρα, διότι ἐγνώριζαν ὅτι ἡ φοβερὴ ἀρρώστια,
μολοντί στὸ πρῶτο στάδιό της χαρίζει κάποιο εἶ-
δος μακκρότητας στὸν ἀρρωστο, ὁδηγεῖ τὸν ὀδυνη-
ρότατο θάνατο.

Νὰ πῶς περιγράφουν τὴ Νόσο οἱ μελετηταὶ τῆς
Ballet καὶ Blocq... «Οἱ ἀρρωστοὶ εὐχαριστῆμενοι
ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ τους κ' ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὴν κατά-
στασίν τους, διακηρύττουν ὅτι ἡ ὑγεία τους εἶνε ἐξαι-
ρετικὴ καὶ ἀκλόνητη καὶ ὁμιλοῦν μετ' ὁλοσυνό γιὰ τὴ
ρώμη τῶν μυῶν τοῦ κορμιοῦ τους καὶ τὴ φρεσκάδα
τοῦ προσώπου τους κ. τ. λ.

Σὲ λίγο πρὸ προχωρημένο βαθμὸ ἡ ὑπερβολὴ
στὰς ἐκφράσεις τοῦ ἀρρώστου εἶνε ἐκτακτικὴ. Ὁ ἓνας
διατείνεται ὅτι μετ' τὸ φύσημα γκρεμίζει τοίχους, ὁ
ἄλλος σηκώνει ἑκατὸ ὀκάδες... Στὸ τέλος καταντοῦν
αὐτοκράτορες, Θεοί, Ἀθάνατοι...

Καὶ εἰς μὲν τὰ ἄτομα, λένε οἱ γιατροί, συχνὰ
πυκνὰ φανεῖται ὁ Συφιλιδικὸς Ἴός ὡς αἰτία τῆς
καταστροφῆς τῶν ἀνωτέρων στοιχείων τοῦ ὁργανι-
σμοῦ, εἰς δὲ τὰ Κράτη, λένε οἱ μελετηταὶ τῶν
Λαῶν, συχνότερα ἀκόμα τοῦ ὁλέθρου ἀφορμὴ ἀποδει-
κνύεται ὁ Δασκαλικὸς Ἴός, μετ' ἓν λέξη, ὁ Σχο-
λαστικισμός. *)

Αὐτὸς εἶνε τὸ Virus ποῦ κατασκευάσει Ψωροκώ-
σταινα τὴ Ρωμιοσύνη. Καὶ τὸ εἶνε τὸ Φαρμάκι ποῦ
πασχίζουν ὀλίγοι Ἑθνικοὶ Γιατροὶ κ' ἐργάτες νὰ
ἐξουδετερώσουν μετ' ἀτάλληλη ὁροθεραπεία, ζητών-
τας νὰ καταρρίψουν τὴν πίστη στὰ παλαιὰ λόγια,
νὰ ἐξευτελίσουν τὴ λατρεῖα τῆς Γραμματικῆς καὶ νὰ
διδάξουν στὸ ἔθνος, ὅτι τὸ Σκοπιὸν ἔχει προορισμὸ
νὰ μαθαίνει στὰ παιδιὰ, ὅχι λόγια καὶ κανόνες, ἀλλὰ
τὸν τρόπο νὰ βλέπουν τὰ πράγματα καὶ νὰ παρατη-
ροῦν τὴ Ζωή.

Αὐτοὺς ὅμως, ὅπως ἦτο φυσικόν, τοὺς Σχολαστι-
κισμολόγους ἱατροὺς ἡ δασκαλικὴ κακεντρέχεια τοὺς
ἐβάφτισε προδότας κ' ἐζήτησε τὸ θανατό τους, λησ-
μονώντας τὴν ἱστορικὴ καὶ ἀληθινότητα τοῦ ἔθνους
ποῦ λέει: Συνηθεσάμεθα τὸ ἔθνος ἰθανάτωσε τοὺς
μεγαλειτέρους ἄνδρας του:

*) Σημ. Ἀς σημειωθῇ ἀπὸ τὸν ἀναγνώστη τ' ἀγέγραφα
μὲν ἔχουν τὰ λόγια τῆς ἀσθενείας μετ' ἓν λέξη τῶν
Ἑλληνομανῶν τῆς Μεγάλῃς Παραλυτικῆς.

Αὐτοὺς τοὺς ἐργάτας τῆς ταπεινῆς Ρωμαιοσύνης, οἱ ὅποιοι δὲ στέργουν ἡ πατρίδα τους νὰ συμπεριφέρεται σὰν ψυροκώστανα, τοὺς εἶπαν χυδαίους οἱ μεγαλομανεῖς Πανελλήνιοι.

Κι αὐτοὺς ἀποκαλεῖ Μαλλιαροὺς, ὁ ἀκακος κοσμάκης παραξηγώντας ἕνα ὁμορφο χαριτολόγημα χαριτωμένου λογίου καὶ μαλλιαροτάτου, ἀφότου μαλλιαροσύνη σημαίνει τὴν ἀρνηση τοῦ σχολαστικισμοῦ.

Ἀλλὰ σ' αὐτὸν τὸν Κόσμο τὸ κάτω ἀπάνω φαίνεται, τὸ ἀπάνω κάτω πέφτει. Καὶ γι αὐτὸ ἦρθε ἡ ἀράδα τους καὶ οἱ ταπεινοὶ θὰ δείξουν προδοτὴ τὸν Δάσκαλο, ἐν ᾧ θὰ τοῦ βγαίνουν τὰ γυαλιὰ γιὰ νὰ τοῦ καρφώσουν στὰ μάτια του τὰ καρφιά τῆς ἀλήθειας, ποὺ θὰ κρατοῦν σὰν πυρωμένο θερμοκαυτῆρα στὰ χέρια τους.

Ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ φανερώσουν ποῖα εἶνε ἡ αἰτία τῆς παραφροσύνης τῶν Ἑλληνομανῶν, ἀφρηώντας τὸν κίνδυνον ποὺ ἴσως προκύψει ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ἀπλοὶ τρελλοὶ στενοχωρούμενοι θὰ γίνουν μανιακοί.

Μπορεῖ ὅμως νὰ ἐρωτήσῃ κάποιος : Μὰ ἦρθε καὶ ἡ ὥρα νὰ παλιωθῶν καὶ οἱ φρόνιμοι ζητώντας νὰ γιαιτρέψουν τρελλοὺς ;

Ὁ κίνδυνος εὐτυχῶς εἶνε μικρότερος καὶ ἀπείδειξιν εἶνε, ὅτι οἱ φρόνιμοι μποροῦν σήμερ νὰ ψάλουν τὸν ἐπινίκιον τῆς νίκης τῆς φρονήσεως, ἡ ὁποία ἐφώτισεν Ἑλληνικὸ δικαστήριον νὰ κρίνῃ, ὅτι ὁ κοκκινοσκούφης κατηγορούμενος καθηγητῆς ἐνῆργησεν ἐκ σχολαστικῆς ἐπιπολαιότητος, ἀκρισίας καὶ κακεντρεχίας » ζητήσας νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς θέλοντας νὰ μιλοῦν τῇ μητρικῇ τους γλώσσᾳ καὶ νὰ γράφουν ὅπως μιλοῦν.

Καὶ ἡ νίκη πρέπει νὰ θεωρηθῇ βεβαία καὶ θεμιτὴ ἀφότου ἀπὸ τὸ εἰσαγγελικὸ βῆμα τῆς Ἀθήνας ἐβροντοφώνησεν ἕνας ἀρχιμαλλιαρὸς « Ἡ γλῶσσα τοῦ Τυρταίου δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ μὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Σολωμοῦ ; Ἡ γλῶσσα τῶν ἡρώων τοῦ Ὀμήρου δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ μὲ τὴν γλῶσσαν τῶν ἡρώων τοῦ 1821 ; Ἡ μήπως ἡ γλῶσσα ἦν λαλοῦσιν εἰς τοὺς ἀγρούς (!) ἐν τε τῇ ἐλευθέρᾳ καὶ τῇ ἀλυτρώτῳ Ἑλλάδι δὲν εἶνε γνήσια Ἑλληνικὴ ; Ὅστις εἶπῃ « Ὀχι » πρέπει ν' ἀρνηθῇ τὴν ταυτότητα τῆς φυλῆς ».

Ἐν τούτοις οἱ κοντόφθαλμοι μπορεῖ νὰ παρατηρήσουν ὅτι ὁ κ. Μπενῆ Ψάλτης δειχνεταὶ περιφρονητῆς τῶν Μαλλιαρῶν γράφοντας στὴν ἐκθεσὶ του « βεβαίως οἱ προτιμῶντες νὰ λαλῶσι καὶ νὰ γράφωσι τὴν πτωχὴν καὶ ρακενδύτου γλῶσσαν τῆς παρακμῆς καὶ τῆς δουλείας, ἀντὶ νὰ ἀντλῶσιν ἐκ τῆς πλουσίας βασιλικῆς κληρονομίας τῶν εὐκλεῶν προγόνων δὲν εἶνε ἄξιοι χειροκροτημάτων καὶ εἶνε ἄξιοι κατακρίσεως, ἐὰν οὐχὶ ἐξ ἀδυναμίας πράττουσι τοῦτο ».

Γράφει καὶ τέτοια ὁ ἄξιος δικαστικὸς λειτουργός, ἀλλὰ γιὰ ὅσους ξέρουν νὰ σκέπτονται τὸ σημαντικὸν τοῦ κατόρθωμά εἶνε, ὅτι μὲ τὴν ἐκθεσὶ του θανατώνεται ὁ Σχολαστικισμὸς, ἐξευτελίζονται τὰ λόγια ποὺ τρώνε τὴν οὐσίαν, καὶ κορυμνίζονται τὰ σίδηρα μὲ τὰ ὁποῖα θέλησαν οἱ Δάσκαλοι νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα.

Μετὰ ταῦτα εἰς τὸ ὥρατον ἔγγραφον ἐχώθη καὶ μιὰ παρανόηση καὶ σφαλὲρὴ γνώμη διὰ τὸν ἀγῶνα τῶν ὀλίγων, ἡ εὐθύνῃ ἀκέρεια βαρύνει τοὺς Ἰδιούς, οἱ ὅποιοι ἐρημοδοκοῦν, ἐπὶ χρόνια τώρα ποὺ δικάζεται ἐνώπιον τοῦ μεγάλου δικαστηρίου τῆς Κοινῆς γνώμης τὸ Δίκηο τῆς Ἰδέας.

Διότι κατ' αὐτὰ τὰ χρόνια ἔπρεπε νὰ ἔχουν διακηρύξει τὰ ἔργα τους, ὅτι δὲν κάνουν τὸν κόπον νὰ ξημερώνονται ἀπάνω στὰ βιβλία καὶ νὰ προσηλακίζονται καὶ ἐξοδεύονται, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ὑποκαταστήσουν στὴ θέση τῆς καθαρεύουσας μιὰ ἄλλη καθαρότερη ἢ χυδαίωτη γλῶσσα, ἀλλὰ τὰ κάνουν αὐτὰ διότι ἐννοίωσαν, ἐκεῖνο ποὺ ἀπειδεῖχον τὰ πράγματα, ὅτι δίχως τὴν μητρικὴν γλῶσσαν δὲν θὰ ὑπαρξῇ ἐθνικὴ ἀγωγή. Διότι ξέρουν, καὶ τὸ μαθαίνουν τὰ βιβλία τους καὶ οἱ ὅσους δὲν τὸ ἐννοίωσαν, ὅτι χωρὶς νὰ ὁμιληθῇ καὶ νὰ γραφῇ ἀπὸ ὅλους δὲν μπορεῖ ν' ἀναπτυχθῇ ἡ γλῶσσα τοῦ « ἀγρότη » τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Σολωμοῦ καὶ ὅτι δίχως ἀνάπτυξη τῆς ὁμιλουμένης δὲν ὑπάρχει δημοτικὴ ἐκπαίδευση, δὲν ὑπάρχει πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ, ἀνώτερη ἀνάπτυξη τοῦ παρατηρητικοῦ, δὲν ὑπάρχει προκοπὴ, δουλειά, φιλολογία καὶ ζωὴ Ἑθνικὴ. Χωρὶς νὰ μπῇ στὸ Σκολιὸ ἡ φυσικὴ γλῶσσα δὲν θὰ βλαστήσῃ ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδας, μήτε θὰ δοθῇ τὸ θανάσιμο χτύπημα κατὰ τοῦ ἀνθεθνικοῦ Σχολαστικισμοῦ.

Διότι σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὤφειλαν κ' ἔπρεπε νὰ ἔχουν φανερώσει μὲ τὰ ἔργα τους, ὅτι δὲν εἶνε ἀθῶοι γλωσσοπλάσται καὶ φανατισμένοι ὁπαδοὶ φιλολογικῆς αἰρέσεως, ἀλλ' ὅτι εἶνε οἱ γνήσιοι ἀντιπρόσωποι τοῦ θετικοῦ, τοῦ πρακτικοῦ κ' ἐπιστημονικοῦ πνεύματος, οἱ ἀμειλίχτοι ἐχθροὶ καὶ διώκται τοῦ σχολαστικοῦ πνεύματος τὸ ὁποῖον ἔφερε τὸ κράτος στὴν πανθυμολογούμενη κακομοιριά. Καὶ μποροῦσαν μὲ τὰ βιβλία τους νὰ ποδείξουν μὲ ποῖον τρόπο καὶ μὲ ποῖα μέσα σιγὰ καὶ ἀγάλλῃ ἔφερε τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν, θρησκευτικὴν κ' ἐθνικὴν ἐξαρχεῖωση καὶ διαφθορὰ ὁ Σχολαστικισμὸς, ὁ ὁποῖος βραδύεται στὸ ψέμμα καὶ ἐπιβάλλει τὴν λατρεῖαν πρὸς τὰ λόγια καὶ τὴν ἀσέβεια πρὸς τὰ ἔργα.

Ἀντὶ ὅμως αὐτῶν ποὺ ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσουν ἐργαζόμενοι καὶ μοχλοῦντες μὲ τὴ δύναμιν καὶ τὴ φωτιὰ ποὺ χαρίζει τοὺς ὁπαδοὺς ἡ ἀληθινὴ Ἰδέα, πολλοὶ καὶ καλοὶ ἦ ἐτσιμουδιασαν ἀπογοητευμένοι, ἡ ἀνοήχθηκαν πὲ τιποτένιους καὶ ἀνόσιους μικροκορυφὰς οἰκογενειακοὺς καὶ φιλολογικούς, οἱ ὅποιοι ἦσαν πρῶτοι διὰ τὸ πλῆθος καὶ διὰ τοὺς ὁποίους οἱ ἴδιοι ἦσαν ἀγούροι. Κ' ἔτσι ἐπέτρεψαν στὸν κοσμάκη καὶ στὸν κ. Μπενῆ-Ψάλτη νὰ πιστεῖσουν, ὅσα οἱ δασκάλοι ἀπὸ σκοποῦ διέδωσαν, ὅτι δὲν πρόκειται ἀληθινὰ παρὰ γιὰ κάμποσα παιδιὰ ποὺ προσπαθοῦν μὲ τ' ἀκούρευτα μαλλιά τους καὶ μὲ ἀλλόκοιαν καὶ κατασκευαστὰ λόγια νὰ ποζάρουν ὡς λόγιοι, ἡ καὶ ὅτι μερικοὶ, ἀπὸ ἀσκοπη φιλοδοξία κινούμενοι, ἐπιχειροῦν νὰ δημιουργήσουν, ἔτσι γιὰ γούστο, γλωσσικὸ

ζήτημα ὑποστηρίζοντας ἕνα γλωσσικὸ κατασκευασμὰ γελοῖο καὶ κακὸζήλον.

Ἐδῶ εἶνε δίκηο νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ πρωταθλητῆς τῆς ἐθνικῆς Ἰδέας, ὁ Ψυχάρης, ὁ Παλλῆς, ὁ Φωτιάδης, ὁ Ἐφταλιώτης, ὁ Παλαμάς... ἀκαταπόνητοι δὲν ἔπαυσαν μὲ νεανικὴ παλληγκαριὰ καὶ ὁρμὴ μήτε στιγμή τὸν πάναγνον ἀγῶνα καὶ ἐπὶ ζήλευτὰ ἐχειρίσθησαν κ' ἐδοθήσαν τὸ ζήτημα ὁ μεθοδικὸς καὶ θετικὸς Σταματιάδης καὶ ὁ ὑπομονητικὸς Ἀνδρεάδης. Μὰ ἐπίσης δίκηο εἶνε νὰ λεχθῇ ὅτι ὅλοι τους, ποῖος περισσότερον ποῖος λιγότερον, ἐννοοῦν τὸν ἀγῶνα γλωσσολογικὸ καὶ περιορισμένο. Τρόπος πολέμου ἀπὸ τὸν ὁποῖον δυσκολώτατα μποροῦν νὰ ὠφεληθῶν οἱ ἀπροπαράσκευοι ἀλλὰ φρόνιμοι ἀναγνώσται.

Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐνδιαφέρῃ καὶ νὰ ἐλκύῃ περισσότερον τὸν κόσμον ὁ τρόπος τῆς συζητήσεως καὶ τὸ θέμα βιβλίων.

Καὶ γι αὐτὸ νομίζω ὅτι εἶνε δίκηο ἡ παρατήρησή μου καὶ τὸ παράπονό μου, ὡ Ἑθνικοὶ Δάσκαλοι ! ὅτι παραμελεῖτε τὸν ἀγῶνα καὶ δὲν τὸν προσέχετε ὅσο μπορεῖτε καὶ ὅσο πρέπει.

Ὑπάρχουν Ρωμηοὶ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τοῦ συχαίνονται μὲ τὴν καρδιά τους τὸν Σχολαστικισμό, τὸν Ταρταρινισμό καὶ τὸν ἀνῆλληνικὸν Ρητορισμό.

Ὑπάρχουν Ρωμηοὶ φρόνιμοι καὶ μυαλωμένοι ποὺ νοιώθουν βαθεῖα τὴν ὁρμήν νὰ βοηθήσουν ὅσους ζητοῦν τὸ ἐσωτερικὸν δυνάμωμα τοῦ κράτους, καὶ ἔχουν τὴ δύναμιν νὰ συνδράμουν ὅσους πασχίζουσιν νὰ καλλιτερεύσουν τὸ Σκολιὸ, ὥστε νὰ δίνη στὴν Πολιτείαν τίμιους, ἐργατικούς καὶ δυναμένους νὰ σκέπτονται πολίτας καὶ στὸ ἔθνος στρατιώτας ποὺ θὰ νοιώθουν στὰ στήθεα τους νὰ πάλλῃ ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ.

Φανερωθῆτε σ' αὐτοὺς τοὺς Ρωμηοὺς μὲ πρακτικὰ, σαφῆ καὶ φρόνιμα βιβλία.

Κατηχήσατε αὐτοὺς τοὺς καλοὺς μ' ἔργα μεστὰ, καὶ φωτεινά.

Ἐτοιμάσατέ τους τὸ ταχύτερον ὥστε νὰ ἐπισπεύσουν τὸν ἐρχομὸ τῆς εὐλογημένης ὥρας ποὺ τὸ Σκολιὸ, τὸ ἄσπιο παιδί, θὰ γυρίσῃ στὴν ἀγκυλιὰ τῆς Μητρικῆς γλώσσας καὶ θὰ βυιάξῃ, μὲ τὸ γάλα τῆς μάνας του, τὴν ἀγάπην τοῦ τόπου του καὶ τὴν πνευματικὴν ρώμην. Μὰ γιὰ νὰ συντελεσθῇ ὁ μέγας γυρισμὸς χρειάζεται μιὰ εὐεργετικὴ ἐπανάσταση πνευματικὴ καὶ εἰρηνικὴ.

Εἶνε ἡ Δουλειὰ σας νὰ τὴν ἐτοιμάσετε !

Μὲ βιβλία γραμμένα δίχως μυροειδὲς δασκαλισμοῦ, ἄς ἀναταμοῦν αἱ σχέσεις καὶ ἄς φανῶν οἱ συγγενικοὶ δεσμοὶ τῆς καθαρεύουσας μὲ τὸ ψέμμα. Μὲ ἀπλὰ βιβλία γραμμένα μὲ τὴ σαφήνεια ποὺ δίνει στὰ ἔργα τῆς ἀλήθειας κ' ἡ φύση, ἄς φανῇ τὸ πῶς ἡ μισοπειθαμένη ἐνέκρωσε τὴν κοινωνικὴν, πολιτικὴν, θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν πρόδο. Μὲ βιβλία ὁμορφα, φωτισμένα ἀπὸ τὸ δίκιον, πρέπει μὲ καθὲ τρόπο καὶ ἀπὸ χίλιες μεριεὶ νὰ ἐξηγηθῇ τὸ « Γιατί » ὁ δάσκαλος εἶναι ἀνθεθνικός.

Ἐχάσαμε καὶ χάνουμε πολὺ ἔδαφος στὴ Μακε-

„ΚΑΤΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΔΩΡΟΥΜΕΝΟΣ“

(Τέλος)

Ἀκούτε (σ. 348) «πάστα καὶ πάστιν (βρῶμα ἐκ τυροῦ ἀνάλου μετὰ σεμιδάλεως καὶ σησαμίου σκευαζόμενον) λέξις σωζομένη καὶ νῦν μετ' ἄλλης σημασίας» ὦωωω! νὰ μὴ βασκαθεῖς, δάσκαλε ! Θέλετε κ' ἄλλα ; (σ. 36) τὸ ἀνάσσα, (τὸ γράφει μὲ ὅσ γιὰ τὸ σκοπὸ του) γίνεται λέξις ἀπ' τὸ ἀνάτσα. Μαῖναι, δάσκαλε, τὰ πολλὰ σε γράμματα ! τὸς μανίαν κινεῖται, ἀμ' αὐτὸς βλογημένε εἶναι νόμος τῆς προϊστορικῆς Ἑλληνικῆς, τί γυροῦσιν ἐπὶ ῥωμαϊκῇ τέτοια πράγματα ; πεινῶ—πεινα, διψῶ—δίψα, νυστάζω—νύστα, ἀναταίνω—ἀνάσα νάτο. Καὶ ἄλλο (σ. 199) θεοσμπαικτικῆς—θεομπαικτικῆς. μπά; ἔτσι αἱ; τὸ σε γίνεται οὐ στὴ Ρωμαϊκῇ ; Ντροπὴ δάσκαλε, μὰς ἀκοῦν 'οἱ ἔνοιο καὶ μὰς κοροϊδεύουν*. Παλιοὶ νόμοι εἴπαμε, δὲν

*Οἱ Ἕλληνες λόγιοι στεροῦνται, ὡς φαίνεται, γλωσσικῆς παιδείας καὶ μεθόδου. Whitney (Συγκρ γλῶσσ. Μεταφρ. Κατζίδακη σελ. 634). ἤρπα τὴν δάσκαλε !

ἔχουνε πέραση στὴ Ρωμαϊκῇ, σήμερ ἄλλως εἶναι τὰ πράματα ὁ ἀδυνατότερος φτόγγος ε καταπίνεται ἀπ' τὸ δυνάτοτερο ο κ' ἔτσι τὸ θεο-ἐμπαικτικῆς γίνεται θεομπαικτικῆς καὶ ἀφροτὸ εἶναι τὸ «κοινό» στὸ ἰδιωματικὸ θεομπαικτικῆς τὸ ο γίνεται οὐ, ἀπὸ τὴν γειτονικὴν συνεργίαν τοῦ χειλικού μπ*. Καταλαβίγγος ! Τὸ θερμῶναιμος δὲν πρέπει νὰ λέγεται θερμῶναιμος γιὰτ' εἶναι Ρωμαϊκῇ λέξις καὶ δὲν καταπίνεται ποτὲς στὴ Ρωμαϊκῇ ὁ πιδ δυνάτος φτόγγος ο ἀπ τὸν ἀδυνατότερο ε (=αι), ἔτσι καὶ ψυχροῖναιμος ἡ κάλλιο ψυχροῖναιματος* καὶ ψυχροῖναιματιὰ δχι ψυχροῖναιμα, ποὺ οἱ ἀρχαῖοι δὲν τὸ «πανε κ' οἱ Ρωμιοὶ (οἱ ἀμόλεστοι) δὲν τὸ λένε.

Καὶ τώρα δὲ μοῦ λέτε, κύρ Καθηγητὴ τοῦ λόγου σας ἐτοῦτα εἶναι «τὰ κρεῖττονα» ποὺ διδάσκετε (σελ. προλ. ια.) τοὺς Ρωμιοὺς, καὶ ἀπαιτεῖτε ν' ἀκούνε ἑσῶς μονάχα ; Νὰ σῶς χαίρουνται τὸ λοιπὸν ὅσοι σῶς ἀκούνε. Καὶ λοιπὸν πρὶν κλείσουμε τ' ἄθρο μας, ἄς κρεμάσουμε στὴ φούντα τοῦ δασκάλου ἀντὶς κορυδονάκια κάμποσες ἀπ' τίς λέξεις ποὺ μὰς σὺβουλεύει νὰ μπάσουμε στὸ λόγον μας γιὰ νὰ γίνῃ ἀστέιος ὅπως ὁ ἴδιος τὸ λέει (γιατὶ οἱ δασκάλοι κρῖνοντες ἀπ' τὰ κεφάλια τους νομίζουν πῶς κ' ἡ γλῶσσα μνήσκει ξερὴ σὰν κούτσουρο καὶ χαμπάρι δὲ ἔχουνε γιὰ τὸ νόμον τοῦ μεταπεσμοῦ τοῦ νοημάτων ποὺ ἀλλάζουσε δηλ. μὲ τὸν καιρὸ οἱ λέξεις νοήματα). ἀ-

* Βλέπε Γραμματικῆς μου § λδ' καὶ § λθ'.

κοῦτε λοιπὸν : ἀκνητῆριον ἀντὶς στεροβάτο, ἀπόκυνον ἀντὶς φόλα, βλαισὸς ἀντὶς στραβοπόδης, γάνος ἀντὶς λάψη (θυμηθῆτε καὶ τὰ ἀγεγανμένα πρόσωπα) γλῆνη ἀντὶς κόρη τοῦ ματιοῦ, δαγύς (ἐμεῖς νταγῆ) λέμε τὸ θεῖο) ἀντὶς κούκλα, δαῖς (δέστε τον) ἀντὶς φαγοπότι, ἐγκρίς ἀντὶς τηγανίτα, ἐπίτηνον ἀντὶς κρεατοσά-νιδο, ἡπίσλος ἀντὶς ἀνατριχίλα κτλ. κτλ. κτλ.

Ἦστερ* ἀπὸ τοῦτα ρωτῶ τὸν εἰλικρινὴ ἀναγνώστη μου ποῖος «ἐμφορεῖται θράσους ἀφορήτου» νὰ βρίζῃ δωρεὰ τὸ φτωχὸ τὸν κοσμάκη ποὺ δὲν εἶχε τὸ ἀτύχημα ν' ἀτεικοναρχωθεῖ καὶ γράφει τὴν καταρρέουσα—ἀφοῦ καὶ καλὰ τοῦ τὴν ἐπιβάλλουν—ὅσο καὶ ὅπως μπορεῖ ;

Μοῦ φωνεῖται πῶς ἔχει καὶ τὴν ἰδέαν, πῶς οἱ ἀρχαῖοι πρόφεραν ὅπως καὶ τοῦ λόγου του γιὰτὶ βλέπω πολὺ λόγο κάνει γιὰ κατὶ ψεφτοσημαδῶν τῆς τεχνικῆς (λέγε ἴστορικῆς) ὀρθογραφίας* ἀλήθεια ἐγὼ νόμιζα πῶς ἔλλειψε πιά ἡ γενεὰ ποὺ θαρροῦσε πῶς οἱ ἀρχαῖοι εἶχαν ἐφτὰ λογισμὰδια γιὰ τὸ φτόγγον κτλ. καὶ πῶς ξεχωρίζανε τὰ φωνήεντα σὲ μακρὰ καὶ βραχέα ἔτσι μόνε καὶ μόνε γιὰ νὰ βάζουνε ἀπάνου τους γιὰ τόνους ἕνα παλουκάκι καὶ πότε ἕνα σκουληκάκι, μὰ εἶδα τηλεφῶνα στὰ Ἀθῆναθῆναια* ἐν ἄθρο κάποιον Παπαδημήτρακοπούλου (συμπάθειο γιὰ τὸ μάκρος) ἀπάντησεν τάχα στὸ Κατζίδακη, ποὺ πατεῖ ποδάρι καὶ καλὰ πῶς οἱ δασκᾶλοι προφέρουνε σὰν τοὺς ἀρχαίους κ' εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου πῶς βρισκούμαστε

δονία, έλεγεν άνωτατος, προξενικός, διότι οι άλλόγλωσσοι Έλληνικοί πληθυσμοί πηγαίνουν στα σχολεία που συντηρούν οι πλούσιοι άπογενείς, άλλ' έπειδή μαθαίνουν μια γλώσσα που δε μιλήθηκε ποτέ, γυρίζουν στα σπίτια τους όπως πήγαν. Έξαιρουμένων δε να είναι άλλόγλωσσοι και οι ίδιοι γόνον-ται και τα παιδιά τους μάς αποχωριετούν για πάντα.

Αν στα σχολιά έδιδάσκετο ή δημοτική, εξακολουθούσε, οι άλλόγλωσσοι μαθαίνοντας ζωντανή γλώσσα θα έγινοντο βιόγλωσσοι και θα κερδίζαμε και αυτούς και τα παιδιά τους τα οποία θα έμαθαιναν τη γλώσσα, που έμαθε και μιλούσε σ' όλη τη ζωή του ο γόνός.

Νά κ' ένας πρόξενος άρχιμαλλιαρός (πολύ προχωρημένος, μάλλον) που κι αυτός ξεφύτρωσε, όπως και ο κ. Μπενή-Ψάλλης, σά μανιτάρια, χωρίς δηλαδή οι μαλλιαροί να κινάσουν για να του άνοιξουν τα μάτια.

Δεν όμολογεί όμως ο έντιμότερος προξενικός το μεγάλο κρυφό του δυνατά, διότι νοιώθει ότι τ' αύτιά του Έλληνικού λαού είναι άπροπάρσιμα ν' άκούσουν μια σκέψη τόσο βαθιά και τόσο νέα και διότι ξέρει, ότι φαίνονται έγκληματα αι ύψηλότεραι σκέψεις όταν πέφτουν σ' άπροπάρσιμα αύτιά.

Μά δικό μας καθήκον δεν είναι να παρασκευάσουμε τ' αύτιά για ν' άκουσθ ή άλήθεια; Δεν έπρεπε χρόνια τώρα να είναι το έργο μας αυτό και αυτή ή δουλειά μας; Οι μόχοι και οι κόποι μας δεν θ' άγιασθούν από την ύπηρεσία που θα προσφέρη ή νίκη της Ιδέας στον Τόπο;

Έλπίζω ότι αυτό ήθέλησαν, κι αυτό θα κάνουν με περισσότερη εργατικότητα και σταθερότητα, όσοι ορθότατα έσυμβούλευσαν, ότι οι Ρωμηοί δεν πρέπει να όνομάζουν άλλους προγόνους από εκείνους που έδημιούργησε το έλεύθερο Κράτος, των οποίων όφειλουν να σέβονται: τη θρησκεία, τα έθιμα, τα ήθη, τας παραδόσεις και τη ΓΛΩΣΣΑ.

Έλπίζω, ότι το έδαφος στο όποιο θ' άκουσθ ή άλήθεια έτοιμάζουν, όσοι με χτυπήματα γενναία ρίχνουν τας προλήψεις και τα λόγια, και διδάσκουν, ότι πρέπει να εργασθούμε πρακτικά, με έργα, για το δυνάμωμα της Ρωμηοσύνης, ώστε το γερό και άμαυτο Κράτος να καταστή σέβαστο για τον έαυτό του και για τους ξένους, να λογαριάζεται δε από τα γειτονικά, είτε Γραικία, είτε Ελλάδα, είτε Ρωμηοσύνη αυτοκαλείται.

Διότι επί τέλους πρέπει να φανή καταφάνερα, ότι άσπιδούμε προς την άρχιότητα κ' έγκληματούμε κατά της ζωής όταν, ενώ νοιώθουμε ότι είμεθα τιποτένιοι και άρρωστοι Ρωμηοί, φανταζόμεθα ότι γινόμεθα άγαθοί και δυνατοί Έλληνες, επειδή θα μάθουμε στο σχολιά ν' άραδιάζουμε δυό τρεις κουτσούτους Άττικούς.

Ο Duclos μ' ήθελοντα: να βεβηλώση τ' όνομα του Ρωμαιοί άπεικάει «Ιταλό της Ρώμης» τον κάτοικο της αιώνας πόλεως τον καιρό που κ' εκεί έδειχναν την προκοπή τους οι γραμματισμένοι ψιτ-

τακίζοντας λατινικές φράσεις. Δεν είναι τάχα προτιμότερο να είμεθα σεβαστοί και πολιτισμένοι Ρωμηοί κάτοικοι της προοδευτικής Ρωμηοσύνης, παρά «Ρωμηοί της Ελλάδος»;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΚΙ ΑΛΛΗ ΟΝΙΣΣΑ

Αφιερώνεται στον κ. Χατζιδάκι κι αυτή.

Ο φίλος μας κ. Herbert Krüger μ' έγραψε από το Königsberg τάχολουθα:

«..... Για την καμένη την Όνισσα του Πάλλη, βρήκα στη «Συναγωγή νέων λέξεων» του Κουμανούδη την ακόλουθη σημείωση (τόμος Β'. σελ. 728 στηλ. 1):

ΟΝΙΣΣΑ, ή, θήλυα όνος. Α. Π. Εύστρατιου 90.

Έρωτώ τώρα, μήπως την έφτιασε ο Εύστρατιος στο 1890 ή τη μεταχειρίστηκε μονάχα αφού την έπιασε ο Πάλλης;—Μά ένα άλλο βλέπω ακόμη από τη σημείωση αυτή, δηλ. πως ο Κουμανούδης δεν είχε τίποτα να πη για τη λέξη αυτή, γιατί πάντα, όταν δεν του φαίνεται καλόφτιαστη μια λέξη, το σημειώνει, ή το λέει φανερά. Άρα, την ένεκρινε, μολονότι ήταν αντίπαλος και του Ψυχάρη και όλων των Δημοτικιστών».

×

Αυτά μ' έγραψεν ο κ. Krüger, που μιλάει και γράφει τα Ρωμεία καλύτερα από χιλιάδες Μιστριωτοθρεμμένους Ρωμιούς. Και τώρα διαβάστε κ' ένα έπιγραμματάι φτιασμένο άπάνω σ' αυτή την ανακάλυψη.

Η Όνισσα

Τώρα που κι άλλος μια φορά
Από τον Πάλλη πρίν μ' έγραψε όνισσα,
Με το συμπάθειο, μ' έγρα
τον Μίστρο-Χατζηδράκη καταφρόνητα.

Η ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΑ

VERHAEREN

ΒΡΑΔΥΣ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑΣ

Ξέρω πως δεν υπάρχει τίποτε από τα πράγματα που διψάει ή καρδιά μου.

Θεέ μου, ξέρω πως είσαι ψέμμα και όμως τ' χείλη μου σε παρακαλούν και τ' γόνατά μου, ξέρω πως τ' μεγάλα σου χέρια είναι κλειστά, κλειστά τ' μάτια σου στάλα άπελπισίας που κλαίνει,—Ξέρω

πως τον έαυτό μου όνειρεύομαι μόνον μέσα στον κόσμο,—Θεέ! λυπήσου την τρέλλα μου,—θέλω να κλάψω τον πόνο μου μπροστά στη σιωπή σου!

Η ΚΟΥΡΑΣΗ

Δεν ήταν ούτε ή ζωή ούτε ο θάνατος.

Ήταν ή κούραση ή άχόρεστη.

Τα μάτια του είχαν ιδή να φεγγαβολούν παράδοξα πετράδια στο καμίνι της σκέψης.

Οι φλόγες είχαν κάψει τα ματόκλαδά του.

Η καρδιά του έρραγίστηκε ανάβαινοντας την γυριστή σκάλα του όνείρου,

Το μυαλό του ήταν ένας κόσμος άπληστος, όπου έγύριζε ένας φώς, ώχρό, γιατί ήταν μια πένθιμη φωτιά επάνω σ' ένα βάλτο σκοτεινό—

Τίποτε δεν προμηνούσε την άποθέωσι.

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΑΒΓΕΡΙΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΑ*

*Αγαπητέ «Νουμά».

Βλέπω και κάτω πειραχτήκατε όλοι σας με το κατόρθωμα ενός Κυρίου που λησμονώ αυτή τη στιγμή τ' όνομά του, μ' θυμώμαι το ψευτόνομά του «Αβγερινός», κι αυτό σώνει. Πειραχτήκατε, δε μου φαίνεται όμως και να το πήρατε κατάκαρδα. Έγώ, να σας πω, το πήρα πολύ κατάκαρδα και να σας ξηγήσω γιατί.

Βγαίνει ένας Αβγερινός και σκαρώνει μια ψευτιά για χωρατό Κολνάι ή ψευτιά, έρχεται τότε ή Πούλια των φίλων του και καμώνεται πως έσκασε στα γέλια με το χωρατό του Αβγερινού, και με την άμαθεια του «Νουμά».

Ας το ψυχολογήσουμε τώρα λιγάκι. Ο Ρωμιός ζήτησε πάλι να χωρατέψη ή να πειράξη και δεν μπόρεσε να το κάμει χωρίς να προστρέξη στην ψευτιά. Ψεγάδι, που δεν ξέρω κ' εγώ από πόσους αιώνες βαστά. Κ' ή Πούλια, έτοιμη να την όνομάση αυτήν

* Σημ. του «Νουμά». Μή το πάρη άπάνω του ο κ. Κουρούνης και δεν το δημοσιεύουμε για το χατήρι του αυτό. Το δημοσιεύουμε μονάχα γιατί μιλάει για γενικότερα πράματα και για να σωφρονιστούν εκείνοι που ένθουσιάζτηκαν με τα σαχλοκαμώματά του.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στο γραφείο του «Νουμά» και στο κιόσκι της Όμονοίας, πουλιούνται τάχολουθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ το ένα —κ' ένα φρ. χρ. για τ' Έξωτερικό:

Του ΨΥΧΑΡΗ: «Τόνοιρο του Γιαννίρη» και το «Ταξίδι μου». —Του ΠΑΛΛΗ: «Η Γλιάδα» τόμοι δυό (Α-Μ). —Του ΦΩΤΙΑΔΗ: «Το γλωσσικό ζήτημα και ή εκπαιδευτική μας άναγέννησις». —Του ΦΙΛΗΝΤΑ: «Γραμματική της Ρωμείκης γλώσσας» και «Από του θρόνου των αίωνων (ποιήματα)».

Οι άγοραστές των έπαρχιών πληρώνουν 30 λεπτά ταχυδρομικά για κάθε βιβλίο.

Οι άγοραστές του έξωτεριού δεν πληρώνουν ταχυδρομικά.

άκόμα σε μεσαιωνικό σκοτάδι—μά, και πως οι δασκάλοι έχουνε καμηλήσιο γινάτι—ας είναι δά.

Το κακό είναι όμως που όλα συνήσαμε να τα παίρνουμε άνάλαφρα, μ' αυτά δεν είναι και τόσο άδωδα όσο φαίνονται, το ένάντιο μάλιστα πολύ συνεργούσε στην κακομοιριά του Έθνους. Η πρύμη μας ήθερε δξω και κανείς απ' τους διαφεντεράδες της τύχης του κατακαημένου του Ρωμαίου δεν προσέχει και σ' αυτό το ζήτημα λιγάκι, που ίσως είναι ή μεγαλύτερη ή δεν είναι ή μόνη αίτια του κακού. Τα είπε με τόσο πόνο ο γλυκός μας ο Αργύρης στο «Νουμά» της 21 του Σταβρού. Τα διαβάσανε; τους έκανε την έντύπωση πώρεπε; κήκε ή καρδιά τους λίγο το πιστέω και για τούτο θα ξαναβάλω τα τελεφταία λόγια του χριτωμένου μου του Αργύρη ίσως ή φωνή εκείνου ένωμένη μαζί με τη δική μου ξυπνήσει κανέναν τους «..... οι δασκάλοι» άφτοι συλλογιούνται πως να πούν Έλληνικά το ψυδέκι, το μπαρούτι, το ταμπούρι και το γιουρούσι. Κι ως τόσο χιλιάδες Ρωμιόπουλα όλονένα διαλεγούντανε στα Μακεδονικά τα βουνά, που γενήκανε χιλιάδες Γενισάροι κι απ' τους παλιούς εκείνους πιο φοβερότεροι, έτοιμοι να πολεμήσουν σήμερα Τούρκους, άδριο να μ' άκατιούνε κ' έμάς—τους γονιούς τους».

Πικρή άλήθεια! Μήν έχοντας γλώσσα ένδική φτιασμένη απ' τη μητρική, δεν αποχτήσαμε παιδείη, δε δη-

μιουργήσαμε οιλολογία, δε δείξαμε καμιά ένδική ζωή, καμιά πνευματική δράση, καμιά άληθινή προκοπή! Λογιωτατισμός, ξεραίλα, σύχισή μυαλού, στέρηση πνευματική, και λεζουδάκια άττικουργή για αντίσηκωμα. Έχουμε τους άρχαίους, τους προγόνους, μ' άφάνουν οι προγόνι, άφτοι φροντίσανε από καιρό για όλα, τί τα θέλαμ' έμεις τα παραπάνω;

—Χά, χαχά! σου λέει ο άλλος, οι άρχαίοι δεν είναι μόνο δικοί σας, είναι προγόνι όλου του πολιτισμένου κόσμου κ' έπειδής έσείς χάσατε και κοντέβετε να μου χλιάσετε, π'άμ' έμεις άλλου που δουλεύουμε, που ζούμε.

Προπέρου όταν έγιναν οι ταραχές για τα Έθναγγετικά, ένας Αργυροκαστρίτης δημοδιδάσκαλος δείχνοντάς μου τα γενομένα στην έφημερίδα μου με μερικά λόγια, που μούκαψαν την καρδιά.

—Διάβασ' εδώ, μου κάνει, να δεις τα χάλια των άπογόνων του Περικλέους.

—Αμ' κ' έμεις απ' την ίδια φλέβα βαστούμε ντί! του λέω.

—Εσύ μπορεί, μου λέει, εγώ όχι. Δεν καταδέχομαι να μαι ίδιο έθνος μ' άφτουνούς που κάνουν τέτοια πράματα. Έγώ είμαι Αρβανίτης. Έμεις μεθάρριο... θα διαβάζουμε το Βαγγέλιο μας και τους ψαλμούς μας Αρβανίτικα να νοιώθουμε τί λένε, θα μιλούμε και θα γράφουμε Αρβανί-